

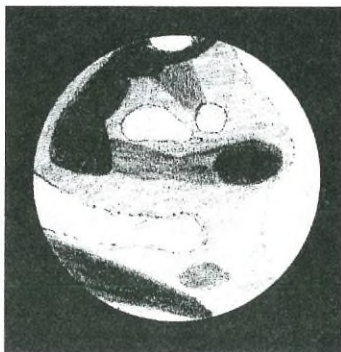


Bolygók

A Mars 1996–98-as láthatósága

Észlelő	Észlelés	Műszer
Busa Sándor (Harkakötöny)	1	20 T
Dán András (Etyek)	4 CCD	25 T
Dobra Szabolcs (Székesfehérvár)	4	30 T
Gyenizse Péter (Pécs)	1	10,2 L
Hamvai Antal (Nagyhalász)	4	20 T
Lantos Zsolt (Budapest)	3	13 T
Nagy Mélykúti Ákos (Pécs)	4	8 L
Sánta Gábor (Kisújszállás)	1	5 L

A láthatóság első feléről az 1997. decemberi Meteorban adtunk számot. Akkor az 1997 márciusáig, az oppozíció hónapjáig készült észlelések feldolgozása jelent meg. Most az 1997 áprilisától a láthatóság végéig, azaz 1998. május 12-ig készült megfigyelések képezik a kiindulási anyagot. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy valóban készült is észlelés a 780 napos láthatóság utolsó hónapjaiban. A legutolsó beérkezett rajz, mely Nagy Mélykúti Ákosé, 1997. július 4-én készült.



1997.04.08. 20:25 UT, CM 81
10,2 L 138x, Gyenizse Péter



1997.04.09. 22:57 UT, CM 97
200/1200 T, 400x, Busa Sándor

Sokak számára emlékezetes ez a nap. A Mars Pathfinder ezen a napon ért felszínre (l. a Meteor 1997/9-es számában Kondorosi Gábor cikkét, Marsi krónika címmel). Tévéműsorok és az Internet révén sokan követhették nyomon a leszállóegység és az apró robotautó, a Sojourner tevékenységét. A Mars ekkortájt alig volt nagyobb mint 7" a Földről nézve; majd 90°-kal K-re látszott a Naptól és a legkisebb fázist mutatta, az éjszakai oldal a tőlünk látható felszín 12%-át tette ki.

E kis kitérő után lássuk, mit mutatott a bolygó az 1997-es szembenállás utáni bő két hónapban. Jól kivehető a rajzokból, hogy a Mars É-i pólusára láttunk rá jobban. A D-i félgömb alakzatai elcsúsztak a korong pereme felé. Az É-i félgömb legmeghatározóbb alakzata, a Mare Acidaliium–Niliacus Lacus együttese, noha csak az é.sz. 30. fokáig terjed ki, most a látszólagos egyenlítőig nyúlt (Dobra, Gyenizse, Hamvai, illetve Dán április 4-i CCD felvétele).

Dobra Szabolcs május 18-i rajzán a Niliacus Lacus és a Mare Erithraeum között, a bolygó tényleges egyenlítője mentén elterülő Chryse igen határozott fénylő foltnak mutatkozott. Az Erythraeum, a Margaritifer és Aurorae Sinus vidékéről nem készült igazán részletes rajz, amit nagyrészt a kedvezőtlen tengelybólintásnak köszönhetünk.



1997.04.27. 18:30 UT, CM 243
200/1750 T, 320x, Hamvai Antal



1997.04.27. 20:13 UT, CM 268
200/1750 T, 320x, Hamvai Antal

A Solis Lacus viszont Busa április 9-i rajzán igen mutatós; a Thaumasia, Sinai világos karéjától teljesen elkülönülve, méltón ragadványnevéhez („a Mars Szeme”), jellegzetes szemet formázott. Az Aurorae Sinusból É felé kiinduló nyúlvány csak fokozta ezt az érzetet.

Az Utopia környékén ismét roboasztus gallér jelentkezett az É-i pólus körül, ez főleg Hamvai rajzain látszik jól. Az Elysiumot két alkalommal is határozott, K és Ny felől sötét szegéllyel határolt foltként látta észlelőnk.

A Syrtis Maior a D-i alakzatok számára kedvezőtlen tengelybillenés következtében kevesebb részlettel bírt, mint általában megszokhattuk. A Hellas területe egészen a korong D-i pereméhez tapadva látszott (Hamvai 04.27.).

Bár áprilistól kezdve csökkent a bolygó fázisa, talán a kis korongméret miatt nem tűnt fel az észlelőknek. Először Nagy Mélykúti Ákos ábrázolta a bolygó éjszakai félgömbjének keskeny ívét június 7-én. Ezt követően minden rajzon látszik a fázis (Nagy Mélykúti, Sánta). Mint már említettük, épp június–július során volt minimális a fázis.

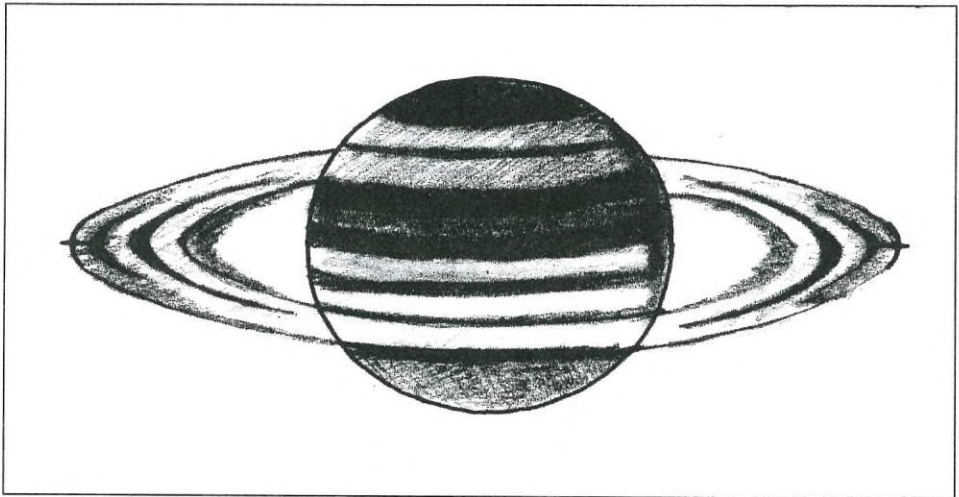
Több légköri jelenségre (felhőre, ködre) utaló rajz készült ezúttal is. Szinte minden megfigyelő feljegyzett felhőképződésre utaló jelet. A peremen, az egyenlítő mentén gyakran kifényesedett a korong. (Sajnos a színszűrős ellenőrzés még nem terjedt el az észlelők körében.) Aki komolyan szeretne foglalkozni a Vörös Bolygó megfigyelésével, mindenképp szentelnie kell erre is időt és természetesen rendelkeznie kell megfelelő minőségű narancs (vagy vörös) és kék szűrővel.

Végezetül néhány szó a bolygó pólussapkáiról. Az É-i általában jól látszott, összhangban a tengely bólintásával. Előfordult azonban, hogy mindkét süveg észrevehető volt (Busa, Dobra).

VINCZE IVÁN

Bolygós hírek

A Gyűrűs Bolygó egyre inkább kitarja gyűrűjét. A légkör szabályos felhősávjai mellett így egyre több részletet láthatunk magán a gyűrűn. Az itt látható rajz a C gyűrű mellett a vékony Encke-osztást is ábrázolja. Az egyenlítői sáv ez alkalommal is jól látszott, gyarapítva a legutóbbi láthatóság során beérkezett pozitív észlelések sorát. Az alábbi rajzot Vincze Iván készítette az ágasvári őszi észlelőhétvégén, 1998.11.13-án 22:10 UT-kor, közel 10-es seeing mellett, 150/900-as Makszutow–Newton-távcsővel, 290x-es nagyítást alkalmazva.



Vincze Iván

Áttekintő holdtérkép rendelhető az MCSE-től! A térkép 249 alakzat nevét tünteti fel, kiválóan használható kezdő észlelők, érdeklődők számára. Megrendelhető az MCSE postacímére küldött 60 Ft-nyi postabélyeg ellenében (1461 Budapest, Pf. 219.).

Az MCSE 1998/99-es tájékoztatója — mely egy négyoldalas ismertetést is tartalmaz az 1999. augusztus 11-i teljes napfogyatkozásról — ugyanezen a módon rendelhető meg.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az MCSE csillagászati mellékletét tartalmazó VirusBuster CD-ROM elfogyott.